

Socialiseren en integreren

Peter Elshout

Fuseren is voor imkers een jaarlijks terugkerende activiteit om sterke en levenskrachtige volken te krijgen. Imkers zijn dan ook specialisten in het fuseren. Fuseren betekent hier samensmelten. Fuseren is ook een manier om twee of meer minder levensvatbare bedrijven, instellingen of verenigingen op te laten gaan in één krachtige, geloofwaardige en levensvatbare organisatie.

Nog meer dan mensen zijn honingbijen sociale wezens. Als eenling zal een honingbij snel sterven. Een bijenvolk is een wisselende eenheid van werksters (steriele vrouwtjes) en darren (mannelijke bijen) met één koningin. Aan de ene kant worden er dagelijks tot wel 1.500 bijen geboren, aan de andere kant sterven er dagelijks vergelijkbare hoeveelheden. Alleen de koningin, meestal de moeder van alle bijen in het volk, kan wel vijf jaar oud worden. Een bijenvolk wordt wel gezien als één individu. Sterft de koningin en zijn er geen geschikte bijenlarfjes aanwezig om koningin te kunnen worden, dan zal het volk afsterven. De koningin, de legbatterij, de spil van het volk, regeert haar 'onderdanen' door middel van chemische stoffen uit de geurklieren in haar achterlijf, poten en kaak-klieren. Wordt zij uit het volk verwijderd dan breekt binnen een kwartier paniek uit onder de bijen. Ieder bijenvolk heeft zijn eigen geurtje, veroorzaakt door de koningin en de producten (nectar/honing, pollen en propolis) die de werksters van dat volk op bloemen en knoppen van planten verzamelen. Iedere bij kan zo vaststellen of een andere bij een huisgenoot of een vreemdeling is. Bijen ruiken door middel van hun voelsprieten. Deze organen gebruiken zij ook voor het meten van cellen, van temperatuur en vochtigheidsgraad. De geur is in een bijenvolk een van de middelen om waar te nemen en elkaar te vertellen hoe het met het volk gesteld is.

De krantenmethode bijna een eeuw oud

Wij mensen hebben ook onze informatiebronnen, denk aan radio, televisie, computer en ... de krant. Het lezen van een specifieke krant, b.v. het Limburgs Dagblad of Dagblad de Limburger, geeft ons een verbondenheid met de provincie Limburg. Door het lezen van een regionale krant worden wij geïnformeerd over ons leefmilieu en voelen wij een onderlinge verbondenheid. Blijft het bij plaatselijke informatie dan

kunnen we vervreemden van anderen zoals niet-Limburgers en buitenlanders. Zo kunnen er vooroordelen en onderlinge onverdraagzaamheid ontstaan.

Honingbijen zijn ook in dit opzicht niet anders dan de meeste mensen. Zo is iedere verdwaalde bij die op de vliegplank van een vreemd volk landt een indringer, een dief of profiteur. Onmiddellijk zal deze bij met de nodige fysieke inzet als niet welkom geweerd worden. Maar heeft deze indringer een gevulde honingmaag of een vrachtje pollen of propolis bij zich, dan wordt ze vriendelijk binnengeloodst en is ze van harte welkom. Wat lijken honingbijen in hun gedrag soms vreselijk veel op ons mensen.

Het niet accepteren van vreemdelingen is een van de eigenschappen die het voor de imker moeilijk maakt twee of meer bijenvolkjes tot een levenskrachtig volk te verenigen. Een voor de imker bijna jaarlijks terugkerende noodzaak omdat alleen sterke volken productief zijn en in staat zijn de winter te overleven. Zonder een al honderd jaar oude methode kan een vereniging van bijenvolken op een massaslachting (genocide) uitlopen. De twee voor elkaar onbekende volkjes zullen door middel van een afgrijselijke strijd beslechten wie er overleeft. Het resultaat is dat er de volgende dag duizenden bijen dood voor de bijenkast liggen, er in de kast grote disharmonie heerst en er minder bijen over zijn dan één volkje telde vóór de vereniging.

Je kunt met een krant ook bijen fuseren

Een imker zal, als hij/zij bijenvolken wil verenigen, eerst de slechtste koningin van de twee volkjes opsluiten in een kluisje en op de raten van haar volk leggen. Als ze direct wordt verwijderd zal het volk in paniek raken wat het verenigen zal bemoeilijken. Nu moet de imker wachten tot valavond als alle bijen binnen zijn. De voor ons niet waarneembare geursignalen van de bijenvolkjes zijn het grootste probleem voor het slagen van de operatie. De imker zal met een derde, veel krachtiger geur de voor de bijen vertrouwde geur moeten maskeren om oorlog tussen beide volken te voorkomen. Daarnaast is het noodzakelijk dat zowel de verschillende bijen als hun geurtjes zich geleidelijk en ongemerkt mengen.

De bijenkast met de beste koningin wordt geopend en ... afgedekt met één enkel velletje van een recente krant. Zo'n krant ruikt naar drukinkt, een geur die sterker is dan de bijenluchtjes. Voordat de bak met

Imkers zijn specialisten in het fuseren van bijenvolken. Het fuseren van drie, vier of zelfs vijf verschillende eenheden, t.b.v. één sterk en levenskrachtig volk of organisatie behoort tot de mogelijkheden. (foto: P. Elshout)

bijen, zonder bodem, van het volkje met de opgesloten koningin, op het vel krantenpapier wordt gezet, zal de imker wat gaatjes in de krant prikken. De gaatjes zullen voorkomen dat het bovenste volkje door zuurstofgebrek stikt. Voordat de imker de tweede bak afsluit en het dak plaatst wordt de onfortuinlijke opgesloten koningin verwijderd. Er kan immers maar één koningin in een volk zijn. Door de kleine gaatjes in het velletje krantenpapier is er een voorzichtig contact; de eerste informatie wordt via de voelsprietten uitgewisseld. Het slopen van de papieren muur kan beginnen. Die nacht wordt de voor bijen stinkende krantenpagina nagenoeg geheel, letter voor letter versnipperd tot minuscule deeltjes en vindt er een

samensmelting plaats van beide volkjes.

De volgende dag ligt er voor de bijenkast een pluizige massa met hier en daar een herkenbaar snippertje krantenpapier. De bijen vliegen al heen en weer, hard werkend aan de voedselvoorraad van hun volk. Door het 'lezen' van de krant is het integratieproces en de socialisering tot stand gekomen. Het verenigen van beide bijenvolken is geslaagd. Er is niet gevochten, er zijn geen slachtoffers, de nieuwe bijenstaat heeft hernieuwde levenskracht en kan de komende winter zeker overleven. De imker is tevreden en ruimt vol-daan de restjes krant voor de bijenstand op. De krant, zelfs de imker kan hem niet missen. Toch leerzaam zo'n bijenvolk!